

[Vilhelm Rasmussen.]

for det vilde jo være særdeles heldigt, om Situationen maatte vise sig at være noget mindre bedrøvelig, end den almindeligvis males.

Til Slut vil jeg gerne sige nogle Ord i Anledning af den Tale, det ærede Medlem Hr. Fraenkel forleden holdt. Jeg hørte Talen med meget stor Interesse. Det ærede Medlem er saglig indstillet og gør sig Umage for at finde en Forklaring paa Fænomenerne, og selv om han er en konservativ Politiker, udelukker det ikke, at han kan fremsætte Synspunkter, som er af Interesse for andre. Jeg mener, at det ærede Medlem Hr. Fraenkel havde Ret i det, der var hans Grundbestræbelse: om muligt at finde Aarsagen til den øjeblikkelige Krise, for det gaar jo politisk og økonomisk som i Lægevidenskaben, at først naar man kender den virkende Aarsag, er der rigtigt Haab om, at man kan gribe ind og opnaa et gunstigt Resultat. Derfor mener jeg, at rent principielt var det ærede Medlem inde paa noget fuldstændig uangribelig rigtigt, men det forekommer mig, at han standsede for tidligt i sin Efterforskning. Det ærede Medlem var, saa vidt jeg forstod ham — han udtaler sig med en vis Forsigtighed — kommet til det Resultat, at det er den overvældende Produktion, der er den egentlige Aarsag til Krisen, og at denne overvældende Produktion som sin første Virkning har Prisfaldet, og saa kommer efterhaanden de andre Ting til, f. Eks. det helt uforudsete Sterlingfald. Jeg synes, det ærede Medlem skulde være gaaet videre og have spurgt: Ja, men hvad er saa Forklaringen paa, at man i vore Dage har en saa overvældende Produktion, og at denne kan komme til at øve de Virkninger, den efter hans Mening øver? Hvis det ærede Medlem havde gjort sig dette Spørgsmaal, tror jeg, han var kommet endnu et Skridt længere frem mod en afgørende Aarsag til Krisen. Det kan nemlig ikke, saa vidt jeg kan se, forholde sig saadan, at Tingen er forklaret alene med det, at man ude i Verden har taget meget store Arealer ind til Dyrkning. Det vilde nemlig ikke hjælpe ret meget, hvis ikke dels denne Dyrkning var rentabel — i hvert Fald i sin Begyndelse — for dem, der slog ind paa den, og dernæst Produkterne kunde afsættes i den Verden, der har Brug for Produkterne, og dette kan kun lade sig gøre, fordi den moderne Teknik har naaet den svimlende Højde, den har. Det er efter mit Skøn i overmaade høj Grad

Spørgsmaalet om Teknikkens Indflydelse blandt Menneskene, Rigsdagen her og andre Landes Rigsdage beskæftiger sig med. Teknikken er løbet fra Menneskene bogstavelig talt, det er Teknikken, der behersker Menneskene i Øjeblikket, ikke Menneskene, der behersker Teknikken. Dels ved den svimlende Udvikling, Teknikken har faaet i Landbruget, er Landbruget i Stand til at producere landbrugsmæssige Værdier, hvor det ikke før kunde gøres, og at producere meget større Værdier pr. ha, end man før kunde gøre det. Det er en af Grundene, det er den, det ærede Medlem Hr. Fraenkel rigtigt har peget paa.

Men dertil kommer en anden af Teknikkens Virkninger, og det er, at Transportmidlerne i vore Dage har faaet en Udvikling, som man aldrig før drømte om. Man kan jo sende Varer over Verdenshavene for en ren Bagatel, og derfor er det, at Produktionen ved de tekniske Midler i Landbruget og paa andre Omraader ude i Verden kommer til i den Grad at gribe om sig, som Tilfældet er, og som det i endnu højere Grad vil blive Tilfældet i Fremtiden. Teknikken og navnlig Samfærdelsesmidlerne har bevirket, at det fremsynte Menneske maa have en helt anden Indstilling, end han før havde. Før boede man med daarlige Samfærdelsesmidler hver i sit Land, med lange Afstande; det er jo slet ikke Tilfældet mere. Man rejser i vore Dage i den samme Tid fra København til Tokio, som min Fader brugte som Murersvend, da hans rejste fra Odense til København; det tager ikke længere Tid. Amerika, hele Amerika, selv det fjerneste, San Francisco, ligger jo for Transporten kun nogle faa Dagsrejser borte, og navnlig det, at man kan anvende Varetransport paa Vandet eller, som det meget snart vil blive Tilfældet, i hvert Fald for de Varer, der ikke fylder for meget, kan anvende Varetransport i Luften, netop den Omstændighed bevirker, at man maa have en helt anden Indstilling. Det ene Land kan ikke ordne sine Affærer uden ved tilstrækkelig Overskuen og ved Forstaaelse af, hvorledes andre Landes Forhold øver deres Virkning.

Men hvis man kan drage Slutninger af en saadan Betragtning, saa kan det kun blive den, saa vidt jeg kan se, at man maa ind paa Samarbejde ligesom paa de snævrere Omraader, hvor Samarbejde hidtil har vist sig som en tvingende Nødvendighed. Vi kan tage det snævrreste Omraade, Hjemmet; saaledes maa den lille